

Sayı : E-54045643-610-23976682
Konu : Soru Önergesi (7/36191)

7/36191 GK 62

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 12.11.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1733959 sayılı yazınız.

İlgi'de kayıtlı yazı ekinde alınan, İzmir Milletvekili Sayın Mustafa BİLİCİ'ye ait 7/36191 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımızın cevabi görüşü Ek'te sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

İbrahim YUMAKLI
Bakan

Ek: Cevabi Görüş (7/36191) (3 Sayfa)

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN MUSTAFA BİLİCİ'YE AİT 7/36191 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR**

Ülkemizde 2024 yılı, son 54 yılın en sıcak yılı olarak kayıtlara geçmiş; 2025 yılı Temmuz ayı ise son 55 yılın en sıcak temmuz ayı olmuştur. Sıcaklıkların mevsim normallerinin üzerinde seyrettiği 2024-2025 üretim döneminde, yağışlar son 52 yılın en düşük seviyesinde gerçekleşmiştir. Bunun yanı sıra, 11-13 Nisan 2025 tarihlerinde hava sıcaklıklarının -17 ila -18 °C'ye kadar düşmesiyle son 30 yılın en düşük değerleri kaydedilmiştir. Anılan olağanüstü iklim koşullarının da etkisiyle, 2025 yılında ülkemizin toplam bitkisel üretimi 121 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

Ülkemizde yaşanan zirai don olayı 65 ilde görülmüş, 34 ilde yoğun bir etkilenme meydana gelmiştir. Yaşanan zirai dondan en çok meyve grubu etkilenmiştir.

İl/ilçe müdürlüklerimiz teknik elemanlarınca ülkemiz genelinde meydana gelen ve tarım alanlarını etkileyen doğal afetler, afet ihbar formu ile Bakanlığımıza bildirilmektedir. 2025 yılında dolu, don, kuraklık ve yangın zararı neticesinde toplam 35.923.160 dekar bitkisel üretim alanında çeşitli oranlarda etkilenme meydana gelmiştir.

Don teminatı almak isteyen üreticilerimize %70 oranında devlet prim desteği sağlanmasının yanı sıra çiftçilerimizin ödeyeceği prim tutarlarını daha makul seviyelere getirmek için sigorta branşlarına özel prim indirimlerinin yanında, tüm sigorta branşlarında; %5 oranında “şehit yakını ve gazi indirimi”, %5 oranında “peşin ödeme indirimi”, %10 oranında “kadın çiftçi indirimi”, 40 yaş altı yetiştiricilerimize %5 oranında “genç çiftçi indirimi” ve %5 oranında “engelli çiftçi indirimi” uygulanmaktadır. Sözleşmeli üretim yapan çiftçilerimiz için de %10 ila %15 oranlarında ve tarımsal üretim planlamasına konu ürünlerde ise %10 oranında prim indirimleri uygulanmaktadır.

Bu indirimlerin yanı sıra; zirai don zararının etkilerini azaltıcı rüzgâr pervaneleri, sisleme ve yağmurlama sistemi kullanılan ürünler için tarife fiyatının %25 ile %35'i oranlarında prim indirimi uygulanmaktadır.

2025 Yılında Meydana Gelen Zirai Don Nedeniyle Ürünleri Hasar Gören Çiftçilere Destekleme Ödemesi Yapılmasına İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı 14.09.2025 tarihli ve 33017 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 01.02.2025 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu karar kapsamında 2025 yılı Şubat, Mart ve Nisan aylarında 65 ilde meydana gelen zirai don olayından etkilenen ve Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS)’ne kayıtlı olan çiftçilere (2025 üretim yılı için 13 Nisan’a kadar kayıtları bulunan) toplam 16 üründe (Antep fıstığı, armut, ayva, badem, ceviz, elma, erik, fındık, kayısı, kiraz, limon, mandalina, portakal, şeftali/nektarin, üzüm, vişne) destekleme ödemesi yapılmıştır.

Müracaat eden ve hasarları il/ilçe tarım ve orman müdürlüklerince tespit edilen; tarım sigortası yaptırmamış olanlar veya tarım sigortası bulunmakla birlikte don teminatı bulunmayan çiftçiler destekten yararlanmaktadır.

Ödemeler, girdi maliyetleri, hasar alanları ve hasar oranları nispetinde hesaplanarak ödenmektedir.

Bu kapsamda, tarım sigortası bulunan üreticilere 23,1 milyar TL hasar tazminatı ödenmiştir. Tarım sigortası bulunmayan ancak ÇKS’ye kayıtlı üreticilere ise 23,77 milyar TL destekleme ödemesi yapılmıştır.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

2025 yılında gerçekleşen ve 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu kapsamındaki afetler için Devlet Destekli Tarım Sigortaları kapsamında tüm branşlarda 107.420 üreticimize 32 milyar TL ödenmiştir.

8038 sayılı “Ziraat Katılım Bankası A.Ş. Tarafından Tarımsal Üretime Dair Hazine Kâr Payı Destekli Yatırım ve İşletme Finansmanı Kullandırılmasına İlişkin Karar” ile 8039 sayılı “T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince Tarımsal Üretime Dair Hazine Faiz Destekli Yatırım ve İşletme Kredisi Kullandırılmasına İlişkin Karar” 30.12.2023 tarihli ve 32415 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Doğal afetlerden etkilenen üreticilerimizin 8038 ve 8039 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararları ve bu Kararlara dayanarak hazırlanan 2024/15 sayılı “Tarımsal Üretime Dair Faiz/Kâr Payı Destekli Yatırım Ve İşletme Kredisi/Finansmanı Kullandırılmasına İlişkin Uygulama Esasları Tebliği” kapsamında kullandıkları sübvansiyonlu krediler/finansmanlar, ürünlerin doğal afetlerden etkilendiklerinin tespit edilmesi halinde Bankalar ve Tarım Kredi Kooperatiflerinin kendi, usul, esas ve mevzuatı çerçevesinde, vade tarihinden/hesap devresinden/taksit tarihinden itibaren %25 oranında faiz/kâr payı indirimli olarak 1 yıl süreyle ertelenebilmekte, azami 5 yıla kadar %20 oranında faiz/kâr payı indirimli olarak taksitlendirilebilmektedir.

Buğday, arpa, bakliyat, yağlı tohumlar, patates ve sert kabuklu meyveler gibi stratejik ürünlerde, Bakanlık olarak üretim, stok durumu, piyasa seyri ve dış ticaret verileri değerlendirilmekte, ülke ihtiyacını karşılamaya yönelik analizler yapılmaktadır.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 441’inci maddesine istinaden dış ticaret kararları alma yetkisi Ticaret Bakanlığının uhdesinde bulunmakta olup Bakanlığımız bu hususlarda görüş ve önerilerini ilgili mevzuatı dairesinde tevdi edilen görev ve yetkileri çerçevesinde Ticaret Bakanlığına intikal ettirmektedir.

Bu bağlamda, stratejik ürünlerdeki dış ticaret tedbirleri mevcut piyasa koşullarına bağlı olarak dinamik bir şekilde değerlendirilmekte olup ülkemizde gıda arz güvenliğinin sürdürülebilirliği için gerekli tedbirler titizlikle ilgili kurumlarla iş birliği içinde uygulanmaktadır.

Tarla bitkileri ekim alanı 2018 yılında 15,4 milyon hektar iken, bakanlığımızca uygulanan üretim politikaları ve desteklemeler ile 2024 yılında %9 artış ile 16,8 milyon hektara yükselmiştir.

Bakanlığımızca stratejik tarımsal ürünlerin üretiminin havzalara göre planlanarak yönlendirilmesi, bitkisel üretimin artırılması, verim ve kalitenin yükseltilmesi, maliyetlerin düşürülmesi, tarımsal üretimde sürdürülebilirliğin sağlanması hedeflenmektedir.

Bu amaçlar doğrultusunda, 5488 sayılı Tarım Kanununun 7’nci maddesinde yapılan değişiklik uyarınca “Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik” 14.09.2023 tarihli ve 32309 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Tarımsal üretimin planlanması, gıda güvenliği ve güvenliğinin temin edilmesi, verimliliğin artırılması, çevrenin korunması ve sürdürülebilirliğin tesis edilmesi için Bakanlıkça belirlenen ürün veya ürün gruplarının üretimine başlanmadan önce Bakanlıktan izin alınması yönünde düzenleme yapılmıştır. Suyu merkeze alan bitkisel üretim planlamasına esas ürünlerin belirlenmesinde; ülkemiz gıda arz güvenliği, ürünlerin stratejik önemi, insan ve hayvan beslenmesi açısından önem, arz talep dengesi ve dış ticaret potansiyeli, su varlığı ve su kısıtı ile ürün uygunluk alanları gibi kriterler dikkate alınmıştır.

Bu kapsamda ülke genelinde 13 ürün (buğday, arpa, dane mısır, mercimek, nohut, kuru fasulye, aspir, kanola, kütlü pamuk, soya, yağlık ayçiçeği, patates, kuru soğan) ve yem bitkileri ürün grubu planlama kapsamına alınmıştır.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

2025 üretim yılından itibaren uygulamaya başlanan yeni destekleme modelinde bitkisel üretim desteklemeleri; Temel Destek, Planlı Üretim Desteği ve Üretimi Geliştirme Desteği olmak üzere üç ana başlıkta toplanmıştır. 2025-2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı kapsamında temel ve planlı üretim desteği üreticilerin en temel iki girdisi olan mazot ve gübre maliyetleri ile ilişkilendirilmiştir.

Ayrıca 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 13'üncü maddesinde sözleşmeli üretimle ilgili yapılan değişiklik uyarınca, "Sözleşmeli Üretimin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" doğrultusunda Bakanlığımızca tarafların karşılıklı menfaatlerini koruyacak şekilde hazırlanan bireysel, tarımsal amaçlı örgüt ve üretici grubu ile düzenlenecek bitkisel üretim tip sözleşmeleri Bakanlığımız web sayfasında yayımlanmıştır.

Sözleşmeli üretim; bitkisel ve hayvansal üretim ile su ürünleri yetiştiriciliği alanında, üretici ve alıcı arasında üretimden önce belirli şartları düzenleyen bir sözleşmeye dayalı üretim modelidir. Söz konusu yönetmelik ile birlikte; Bakanlığımız ilgili birimlerince hazırlanan tip sözleşmeler ile uygulamada birliktelik sağlanmıştır. Tarafların riskleri minimize edilmesi amacıyla sözleşmeli üretime konu ürünlere tarım sigortası zorunluluğu getirilmiştir. Anlaşmazlıkların hızlı ve etkin çözüme kavuşturulması amacıyla arabuluculuk sistemine ilişkin "Tarımsal Üretim Sözleşmesinden Doğan Hukuk Uyuşmazlıklarına İlişkin Arabuluculuk Yönetmeliği" yayımlanmıştır.

Ayrıca sözleşmeli üretim modeli ile; sözleşmeli üretim kapsamında üreticilere %15 hazine faiz/kâr payı destekli kredi/finansman, alıcılara ise %50 hazine faiz/kâr payı destekli kredi/finansman imkânı ile 200 milyon TL'ye kadar tarımsal kredi/finansman avantajı sağlanmaktadır. Tarım sigortaları kapsamında %15'e varan poliçe prim indirimi sağlanmaktadır. Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programında (KKYDP) proje konusunda sözleşmeli üretim modeli kapsamında sözleşme yapmış üretici ve/veya tarımsal üretim yaptırıcılara ilave puan verilmektedir.

"Tarımsal Amaçlı Örgütlerin Derecelendirilmesi" kapsamında sözleşmeli üretim yapan kooperatiflere ve yetiştirici birliklerine ilave puan verilmektedir.

Bitkisel üretimde yaşanabilecek düşüşlerin gıda fiyatları ve genel enflasyon üzerindeki muhtemel etkilerine ilişkin olarak, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığı başta olmak üzere ilgili kurumlarla gerekli koordinasyon sağlanmakta, veri paylaşımı ve değerlendirme süreçleri düzenli olarak yürütülmektedir.

Arz açığı oluşması beklenen ürünlerde tüketiciyi korumaya yönelik tedbirler ise, 2022/11 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile ihdas edilen Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesi ile bu Komite bünyesinde faaliyet gösteren ilgili alt komitelerin ortak karar alma mekanizmaları işletilerek belirlenmekte ve gerekli görülen durumlarda hızlı bir şekilde hayata geçirilmektedir.

Bu çerçevede, piyasa koşulları düzenli olarak izlenmekte; üretici, tüketici ve piyasa dengelerini korumaya yönelik tüm politika araçları etkin biçimde uygulanmaktadır.